

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор
Національної академії
внутрішніх справ,
доктор юридичних наук,
професор

Руслан СЕРБИН

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Поштаренко Інни Валеріївни «Кримінальна відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 25 квітня 2023 року, протокол № 9

ВИТЯГ

з протоколу розширеного засідання кафедри кримінального права від 7 липня 2025 року

Присутні:

кафедра кримінального права: доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Симоненко Н.О. (*голова засідання, рецензент*); професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Мостепанюк Л.О. (*науковий керівник*); завідувач кафедри, кандидат наук з державного управління, доцент Матюшенко О.І. (*рецензент*), (ZOOM); професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Кришевич О.В.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Вартилицька І.А., (ZOOM); доцент кафедри, кандидат юридичних наук Ткаченко І.М.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук Колісник С.А. (ZOOM); старший викладач кафедри Поштаренко І.В., старший викладач кафедри, кандидат юридичних наук Алексійчук О.М.;

кафедра кримінального процесу: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України Таран О.В.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Хабло О.Ю.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Заїка С.О.;

кафедра криміналістики та судової медицини: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Антошук А.О.; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Чорноус Ю.М.;

науково-дослідна лабораторія з проблем протидії злочинності навчально-наукового інституту поліцейської діяльності: завідувач лабораторії, доктор юридичних наук, професор Вознюк А.А.; провідний науковий співробітник лабораторії, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Тичина Д.М.;

відділ організації наукової діяльності: головний науковий співробітник відділу, доктор юридичних наук, професор Джужа О.М.; старший науковий співробітник відділу, кандидат юридичних наук Бондар С.В.

Були присутні 5 докторів наук та 12 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження здобувача кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ Поштаренко Інни Валеріївни «Кримінальна відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», щодо його рекомендації для попереднього розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді Національної академії внутрішніх справ.

Слухали:

Здобувач Поштаренко І.В. доповіла про результати дисертаційного дослідження. У доповіді було обґрунтовано актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, структуру роботи та основні її положення. Дисертантка сформулювала та обґрунтувала новизну, теоретичне та практичне значення.

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлюється низкою важливих чинників як правового, так і практичного характеру. Останніми десятиліттями в країні спостерігалася активізація боротьби із безпритульністю дітей шляхом впровадження міжнародно-правових стандартів: Урядом підписано та ратифіковано цілий ряд конвенцій, міжнародних договорів, пактів щодо захисту сім'ї, дітей та осіб, що потребують опіки та піклування, їх положення знаходять відображення у низці законів та підзаконних нормативно-правових актів України. Вказане свідчить, що кримінально-правова охорона дітей є важливою частиною політики держави. Особливого звучання ця проблематика набуває сьогодні, в умовах активної фази війни, коли діти є особливо вразливими категоріями осіб.

Серед норм Кримінального кодексу України (далі – КК), спрямованих на кримінально-правову охорону дітей, особливу увагу звертають діяння, передбачені у ст. 150-1 КК «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом».

З огляду на вимоги Європейського Союзу (далі – ЄС) щодо України стосовно узгодження вітчизняного та міжнародного законодавства, зважаючи на особливо вразливий стан малолітніх осіб, змін потребують і положення ст. 150-1 КК, що зумовлює необхідність дослідження кримінальної

відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом та засвідчує актуальність обраної тематики. Значення кримінально-правової охорони малолітніх істотно підсилюється, оскільки є гарантією дотримання їх прав, свобод та законних інтересів. Особливу роль у цих процесах відіграє наявність якісних кримінально-правових норм, що забезпечують кримінально-правову охорону малолітніх.

Метою дисертації є дослідження питань кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, за результатами якого сформульовано низку пропозицій та рекомендацій щодо конкретизації змісту правопорушення, передбаченого ст. 150-1 КК, та практики застосування положень діяння, що досліджується.

Відповідно до поставленої мети необхідно вирішити такі *завдання*:

- дослідити наукові розробки вчених щодо кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом та визначити систему методів наукового пізнання її дослідження;
- схарактеризувати особливості історичного розвитку кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом за національним законодавством;
- здійснити аналіз зарубіжного досвіду кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом;
- визначити суть родового, видового й безпосереднього об'єктів кримінального правопорушення, передбаченого ст. 150-1 КК;
- проаналізувати ознаки об'єктивної сторони використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом;
- висвітлити ознаки суб'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 150-1 КК;
- розглянути особливості суб'єктивної сторони досліджуваного складу кримінального правопорушення;
- окреслити особливості кваліфікуючих та особливо кваліфікуючих ознак використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом;
- вивчити судову практику призначення покарань за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, на підставі чого сформулювати пропозиції щодо удосконалення санкцій досліджуваного кримінального правопорушення;
- розробити пропозиції щодо удосконалення законодавства про встановлення кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом.

Предметом дослідження є кримінальна відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом.

У дисертаційному дослідженні використано комплекс загальнонаукових, спеціально-юридичних та міждисциплінарних методів, а саме: *діалектичний* – дав змогу дослідити проблемні аспекти кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом шляхом вивчення

діалектичного розвитку окремих положень кримінально-правової доктрини, їх суперечностей та єдності; *історико-правовий*, використання якого дозволило розкрити й деталізувати генезис кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, що в подальшому сприятиме з'ясуванню проблем наступності кримінального права; *логіко-граматичний*, на підставі якого, враховуючи правила формальної логіки та граматики (синтаксису), було досягнуто результативності щодо з'ясування змісту та сутності низки ключових кримінально-правових понять і термінів, пов'язаних з відповідальністю за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, а також щодо їх тлумачення; *системно-структурний*, що забезпечив розуміння специфіки конструювання складу використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, дозволив проаналізувати його ознаки, з'ясувати їх роль і значення; *порівняльно-правовий*, використання якого забезпечило виявлення схожого та відмінного, загального та особливого, позитивного та негативного у кримінальному законодавстві України та законодавстві іноземних держав, в доктринальних положеннях щодо відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом; *соціологічний*, який забезпечив об'єктивність, виваженість і значущість власних конкретно-соціологічних досліджень з метою виявлення детального соціального змісту та соціальної характеристики кримінально-правових явищ, що дало змогу оцінити ефективність закону про кримінальну відповідальність й розробити пропозиції щодо його вдосконалення, підтвердити чи спростувати висновки, сформульовані у дисертації; *статистичний*, застосовування якого пов'язується зі встановленням статистичних даних про кількість учинених показників використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом; *моделювання*, який безпосередньо вплинув на створення проектів змін і доповнень до чинного КК, а також допоміг при формулюванні пропозицій щодо удосконалення правозастосовчої практики.

Теоретичною основою дисертації стали наукові праці українських та іноземних учених у галузі кримінального права та інших галузей права, що стосуються теми дисертаційного дослідження.

Емпіричну базу дослідження становлять узагальнені матеріали анкетування 180 працівників слідчих підрозділів Національної поліції України стосовно відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом; узагальнені результати вивчення 27 судових рішень, в тому числі – вироків судів у провадженнях про кримінальні правопорушення, передбачені ст. 150-1 КК за період 2015–2024 р.р.; систематизовані дані державної та відомчої статистичної звітності щодо кількості зареєстрованих (облікованих) кримінальних правопорушень, передбачених ст. 150-1 КК за 2018 – 5 місяців 2025 р.р. При підготовці дисертації використано особистий досвід роботи здобувачки на посаді слідчого.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що за змістом розглянутих питань дисертація є одним із перших в Україні комплексних монографічних наукових досліджень кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Конкретний внесок

дисертантки полягає у формулюванні пропозицій та рекомендацій щодо конкретизації змісту кримінального правопорушення, передбаченого ст. 150-1 КК, а також розробленні наукових положень, які мають новизну, а саме:

- запропоновано під терміном «використання» розуміти цілеспрямовану діяльність винного із забезпечення утримання чи пред'явлення потерпілого в якості корисної для суб'єкта особи, яка своїм видом спонукає сторонніх осіб до безоплатної передачі йому грошей, речей, інших матеріальних цінностей;

- аргументовано необхідність визнання суб'єктом даного правопорушення фізичну осудну особу, яка досягла 14-річного віку і записана матір'ю або батьком дитини;

- висловлено пропозицію про визнання кваліфікуючою ознакою у ч. 2 ст. 150-1 КК спричинення шкоди здоров'ю малолітній дитині;

- обґрунтовано необхідність доповнення санкції ч. 1, 2 ст. 150-1 КК покаранням у вигляді пробаційного нагляду, а також визначено градацію покарання у вигляді позбавлення волі;

- удосконалено періодизацію генези використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом: 1) з найдавніших часів і до кінця XVIII ст., коли кримінально-правова охорона інтересів малолітніх кримінальним правом не забезпечувалася; 2) кінець XVIII ст. – початок XXI ст., який характеризувався бурхливим розвитком кримінального законодавства щодо охорони дітей та перших випадків встановлення відповідальності за використання малолітньої особи для заняття жебрацтвом; 3) 2001 р. – і до теперішнього часу, що характеризується прийняттям чинного КК, для додаткового посилення захисту волі, честі та гідності дитини в якому було включено норму, що передбачає відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом;

- удосконалено пропозиції щодо визнання визначено родовим об'єктом аналізованого правопорушення сукупність конституційних прав і свобод, спрямованих на забезпечення вільного розвитку малолітньої дитини; додатковим обов'язковим безпосереднім об'єктом – відносини, які гарантують належний освітній рівень малолітніх дітей, додатковим факультативним безпосереднім – відносини в сфері охорони фізичного і психічного здоров'я, а також честь і гідність малолітньої дитини; основним безпосереднім об'єктом тих суспільних відносин, що забезпечують нормальний фізичний та психічний розвиток малолітньої дитини, свободу від її використання в будь-якій формі асоціальної діяльності, а також розуміння предмету кримінального правопорушення у ст. 150-1 КК – грошей, речей та інших матеріальних цінностей, які малолітня дитина випрошує у сторонніх осіб;

- удосконалено положення щодо необхідності визнання суб'єктами кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 150-1 КК, близьких родичів, членів сім'ї або осіб, на яких покладено обов'язки щодо виховання потерпілої особи або піклування про неї;

- набули подальшого розвитку обґрунтування щодо наявності у кримінальному законодавстві зарубіжних країн діянь, які полягають у залученні

дітей до сексуальної експлуатації, поширення серед них порнографічних предметів чи предметів, що пропагують культ насилля та жорстокості (Австралія, Німеччина, Республіка Сан-Марино, Франції, Швейцарії, США) за відсутності кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом;

- набуло подальшого розвитку поняття «систематичності», яке означає, що суб'єкт кримінального правопорушення вчиняє окремі самостійні дії, що полягають у використанні малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, три і більше рази, які підтверджуються притягненням винних до адміністративної відповідальності;

- набула подальшого розвитку аргументація щодо необхідності встановлення факту обізнаності винної особи про малолітній вік потерпілого, при якому вина особи щодо малолітства потерпілого може характеризуватися прямим або непрямым умислом, а також необережністю у вигляді кримінальної протиправної недбалості. При цьому, для ч. 1 та ч. 2 ст. 150-1 КК слід визнавати наявність прямого умислу як обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони діяння, а для ч. 3 ст. 150-1 КК – змішаної (подвійної або складної) форми вини;

- набуло подальшого розвитку положення щодо виключення ст. 150-1 КК із розділу III «Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи» з подальшим внесенням її до розділу V «Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина» як ст. 169-1 КК, що обумовлюється відповідністю об'єкта посягання аналізованого складу кримінального правопорушення тим суспільним відносинам, які стосуються охорони інших особистих прав і свобод особи.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки та пропозиції впроваджені та використовуються в: практичній діяльності; освітньому процесі; науковій діяльності.

Основні положення і висновки дисертації оприлюднено на науково-практичних конференціях і круглих столах.

Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, що охоплюють десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел.

Основні положення та висновки дослідження, сформульовані в дисертації, відображено в 15 наукових публікаціях, серед яких чотири статті – у наукових фахових виданнях України, визначених МОН України як фахові з юридичних наук, одинадцять тез доповідей, які оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських і міжвідомчих науково-практичних конференціях.

Після закінчення доповіді здобувачки присутніми були поставлені наступні питання:

Джужа О.М.: Скажіть, будь ласка, що зумовило Ваш вибір теми дисертаційного дослідження?

Відповідь: Дякую за питання. Я обрала цю тему, бо вона близька мені як з наукової, так і професійної точки зору. Маю досвід роботи у слідчих

підрозділах органів Національної поліції України, що допомогло мені побачити слабкі місця у правозастосуванні та законодавчому регулюванні даного питання. Також розумію, наскільки серйозною є проблема використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, яка шкодить моральному, емоційному, фізичному стану дитини, а також рівню її розвитку та освіти. Тому важливо шукати наукові підходи для удосконалення законодавства та правоохоронної практики. До того ж, в сучасній науковій літературі не вистачає глибокого аналізу цієї теми саме сьогодні.

То ж вибір теми – результат поєднання власного практичного досвіду, наукового інтересу та актуальності проблеми для суспільства.

Тичина Д.М.: Які зарубіжні практики у сфері захисту прав і свобод малолітніх осіб, на Вашу думку, є найбільш ефективними та заслуговують на впровадження в Україні?

Відповідь: Дякую за запитання. Для законодавства романо-германської (континентальної) сім'ї характерною є наявність кримінальної відповідальності за залучення неповнолітніх до кримінально каранної діяльності. Для країн-членів СНД як окремої групи романо-германської (континентальної) сім'ї спільною ознакою є існування двох норм: за втягнення у кримінальне правопорушення та за втягнення в антигромадську поведінку (в тому числі – і за втягнення у заняття жебрацтвом). Англо-американська сім'я (сім'я загального права) визнає кримінально караними щодо малолітніх осіб дії, які полягають у залученні їх до різного роду сексуальної експлуатації. У законодавстві релігійної (мусульманської) сім'ї кримінально караними є схиляння малолітніх до заняття жебрацтвом або надання їм дозволу жебракувати чи дозволу для їх використання для зайняття жебрацтвом.

Окрім того, законодавство низки країн (Грузія, Киргизстан, Молдова, Сан-Марино, Франція, Іспанія, Бельгія, Нідерланди, Туреччина, Болгарія, Вірменія, Узбекистан, Казахстан, Азербайджан, Туркменістан, Данія, Австрія) вживають низку заходів, направлених на протидію жебрацтву. Водночас норми КК інших країн (Німеччина, Фінляндія, Норвегія, Швеція) не вважають жебрацтво незаконним; а Литва, Латвія, Польща, Ізраїль не вважають будь-яке жебрацтво злочинним.

Вознюк А.А.: Які кримінальні правопорушення Ви визначили як суміжні до діяння, передбаченого ст. 150-1 Кримінального кодексу України і які розмежувальні ознаки Ви встановили?

Відповідь: Дякую за запитання. У дисертаційному дослідженні я визначила суміжними до діяння, передбаченого ст. 150-1 КК, наступні кримінальні правопорушення: ст. 150 КК «Експлуатація дітей» та ст. 304 КК «Втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність».

Розмежувальні ознаки вказаних кримінальних правопорушень визначені за ознаками потерпілого, формами об'єктивної сторони та за ознаками суб'єктів вказаних кримінальних правопорушень.

Головуючий: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається рецензентам.

Кандидат наук з державного управління, доцент Матюшенко О.І. Дисертаційне дослідження Поштаренко І.В. є важливим і своєчасним з огляду на необхідність в сучасних умовах розвитку суспільства посилити кримінально-правову охорону малолітніх осіб.

Робота присвячена складному й водночас фундаментальному питанню – відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Авторка досліджує не лише нормативне закріплення цього виду відповідальності, а й його практичну реалізацію в діяльності органів досудового розслідування, прокуратури та суду, враховуючи новітню практику Європейського суду з прав людини. Дисертація вирізняється системністю аналізу, глибоким теоретичним підґрунтям і чітким прикладним спрямуванням, що дозволяє розглядати її як вагомий внесок у розвиток кримінального права та судової практики України.

Робота має теоретичну і практичну цінність, обґрунтованій позиції щодо законодавчих змін, доповнень та вдосконалення діяльності правоохоронних органів. Порушень академічної доброчесності не виявлено, попередні зауваження рецензентів були враховані.

Дисертація відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами і доповненнями), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Симоненко Н.О. підкреслила, що подане Поштаренко І.В. дисертаційне дослідження виконано якісно та на високому науковому рівні. Основні результати досліджень достатньою мірою обґрунтовані автором. Їх наукова достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони отримані в результаті аналітичної роботи. Позитивним моментом роботи є вміння авторки обґрунтовувати власну думку, проводити наукову дискусію, послідовно, логічно та системно викладати матеріал. Авторкою проведено значний обсяг роботи. Все це дає підстави вважати, що мета дослідження досягнута, а його завдання реалізовані.

Здобувачкою опрацьовано досить значний масив нормативно-правових актів як загального, так і спеціального характеру, які прямо чи опосередковано стосуються теми дисертаційного дослідження. Така велика їх кількість свідчить про високий рівень обізнаності Поштаренко І.В. у питаннях, які досліджуються. Варто відзначити сумлінне використання здобувачкою різнопланової джерельної бази, яка стосується проблематики дослідження. Дисертантка використовує об'єктивну критику і науковий стиль полеміки, просту і зрозумілу мову викладу матеріалу, що вказує на вдало обрану власну методику дослідження та раціональне використання загальнонаукових та спеціальних методів пізнання.

Все вищенаведене свідчить про те, що дисертаційне дослідження є завершеним, виконане самостійно та відповідає вимогам, які висуваються для подібного виду наукових праць. Варто додати, що всі зауваження авторкою були враховані після першого рецензування. При вивченні дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності не виявлено.

Особливу вагу має також те, що дисертаційне дослідження спирається на особистий практичний досвід, здобутий під час її роботи на посаді слідчого. Це не лише посилило прикладний компонент дисертації, а й забезпечило глибше розуміння реальних кримінально-правових проблем, з якими стикається слідчий при кваліфікації кримінальних правопорушень.

Дисертаційне дослідження Поштаренко Інни Валеріївни на тему «Кримінальна відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом» є самостійним, завершеним, комплексним дослідженням, в якому обґрунтовується ціла низка наукових положень та висновків, нових у теоретичному плані й важливих для юридичної практики, що у сукупності вирішують завдання науки кримінального права, відповідає вимогам МОН України та може бути рекомендовано до публічного захисту.

Висновок. Дисертація Поштаренко Інни Валеріївни на тему «Кримінальна відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, оригінальним науковим дослідженням. В ній отримано нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні проблем досліджуваної проблематики. Дисертація відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами і доповненнями), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Кандидат юридичних наук, професор Вартилецька І.А., яка відзначила, що Поштаренко І.В. у поданій роботі досягла поставленої мети. Авторкою обґрунтовано теоретичні та методичний підходи щодо виконання роботи, розроблено і апробовано відповідні пропозиції, які у сукупності є науковим шляхом вирішення поставлених завдань. Варто відмітити, що завдання дослідження, положення наукової новизни і висновки дисертації є взаємопов'язаними. Дисертаційне дослідження є оригінальною науковою працею, яка виконана на належному теоретичному і прикладному рівні. Вона має послідовну та виважену структурну будову і за своєю архітектонікою є комплексним та завершеним науковим дослідженням. Зміст роботи та багатогранність висвітленої проблеми свідчать про різносторонню і, водночас, комплексну наукову компетентність її автора;

Кандидат юридичних наук Ткаченко І.М., яка наголосила на доцільності запропонованих дисертанткою зміни та доповнення до відповідних положень кримінального права, що беззаперечно мають новизну та перспективи запровадження. Дисертаційне дослідження виконане якісно, на високому науковому рівні, отримані результати є об'єктивними. Позитивним моментом роботи є вміння авторки обґрунтовувати власну думку, проводити наукову дискусію, послідовно та системно викладати матеріал;

а також кандидат юридичних наук, професор Кришевич О.В.; кандидат юридичних наук Колісник С.А.; кандидат юридичних наук Алексійчук О.М.; доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України Таран О.В.; кандидат юридичних наук, доцент Хабло О.Ю.; кандидат юридичних наук, доцент Заїка С.О.; кандидат юридичних наук, доцент Антошук А.О.; доктор юридичних наук, професор Черноус Ю.М.

Поштаренко І.В. висловила виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку її дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприятимуть вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції її подальших науково-дослідних планів.

На основі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати такий:

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Поштаренко Інни Валеріївни на тему
«Кримінальна відповідальність за використання малолітньої дитини для
заняття жебрацтвом»»**

Дисертація Поштаренко Інни Валеріївни на тему «Кримінальна відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом», яка подана на здобуття доктора філософії за спеціальністю 081 – Право, є цілісною, завершеною науковою працею.

Обґрунтування вибору теми дослідження. У ст. 51 Конституції України зазначено, що сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою. Відповідно до положень ст. 5 Сімейного кодексу України (далі – СК), держава створює умови для зміцнення сім'ї та забезпечує пріоритет сімейного виховання дитини. Останніми десятиліттями в країні спостерігалася активізація боротьби із безпритульністю дітей шляхом впровадження міжнародно-правових стандартів: Урядом підписано та ратифіковано цілий ряд конвенцій, міжнародних договорів, пактів щодо захисту сім'ї, дітей та осіб, що потребують опіки та піклування, їх положення знаходять відображення у низці законів та підзаконних нормативно-правових актів України. Вказане свідчить, що кримінально-правова охорона дітей є важливою частиною політики держави. Особливого звучання ця проблематика набуває сьогодні, в умовах активної фази війни, коли діти є особливо вразливими категоріями осіб.

Серед норм Кримінального кодексу України (далі – КК), спрямованих на кримінально-правову охорону дітей, особливу увагу звертають діяння, передбачені у ст. 150-1 КК «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом». Згідно статистичних даних офісу Генерального прокурора, у 2018 р. було вчинено 7 кримінальних правопорушень, передбачених ст. 150-1 КК, при загальній кількості вчинених діянь у кількості 487133 кримінальних правопорушень, у 2019 р. – 7 (444130), у 2020 р. – 7 (360622), у 2021 р. – 4 (321443), у 2022 р. – 3 (362626), у 2023 р. – 3 (475595), у 2024 р. – 1 (492479), за 5 місяців 2025 р. – 1 (279129). Як бачимо, кількість вчинених кримінальних правопорушень, що передбачають відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, щороку становить менше 0.01 % від загальної кількості вчинених кримінальних правопорушень.

Питання кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом досліджували В.В. Бабаніна, І.О. Бандурка, О.І. Белова, А.А. Вознюк, О.М. Джу́жа, В.В. Дзундза, І.М. Доляновська, Л.В. Дорош, М.Г. Заславська, В.О. Івашенко, О.О. Кваша, С.Г. Киренко, В.В. Кузнецов, С.Я. Лихова, Р.О. Мовчан, С.М. Морозюк, І.О. Рощина, Н.О. Семчук, І.О. Топольско́ва, В.І. Шаку́н, Н.С. Юзі́кова та ін. Праці вказаних учених становлять значний науковий доробок, але, незважаючи на сукупність доктринальних досягнень та законодавчих актів щодо кримінально-правової охорони малолітніх, вказана категорія осіб залишається однією з найбільш вразливих, в тому числі – і у зв'язку з запровадженням правового режиму воєнного стану, в якому живе Україна з 2022 р. Тому значення кримінально-правової охорони малолітніх істотно підсилюється, оскільки є гарантією дотримання їх прав, свобод та законних інтересів. Особливу роль у цих процесах відіграє наявність якісних кримінально-правових норм, що забезпечують кримінально-правову охорону малолітніх.

З огляду на вимоги Європейського Союзу (далі – ЄС) перед Україною щодо узгодження вітчизняного та міжнародного законодавства, зважаючи на особливо вразливий стан малолітніх осіб, змін потребують і положення ст. 150-1 КК, що зумовлює необхідність дослідження кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом та засвідчує актуальність обраної тематики. За результатами дослідження сформульовані науково обґрунтовані пропозиції щодо внесення змін до кримінального законодавства України у частині удосконалення кримінально-правової охорони малолітніх, а також рекомендації щодо правильного застосування нових положень на практиці, про необхідність яких зазначає 78,4 % респондентів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до законів України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11.07.2001 р. № 2623-III; Концепції Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, ратифікованої Законом України від 21.11.2002 р. № 228-IV; Концепції реформування кримінальної юстиції України (Указ Президента України від 08.04.2008 р. № 311/2008); Плану заходів щодо реалізації цієї Концепції (розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.08.2008 р.

№ 1153-р); Наказів МВС від 11.06.2020 р. № 454 «Про затвердження тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки», від 21.05.2024 р. № 326 «Про затвердження тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2025–2029 роки»; Плану заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.08.2024 р. № 792-р; Основних напрямів наукових досліджень НАВС на 2025-2029 роки.

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 25.04.2023 р. (протокол № 9) та включено до переліку тем дисертаційних досліджень Національної академії правових наук України (№ 1028, 2023 року).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертації є дослідження питань кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, за результатами якого буде сформульовано низку пропозицій та рекомендацій щодо конкретизації змісту правопорушення, передбаченого ст. 150-1 КК, та практики застосування положень діяння, що досліджується.

Відповідно до поставленої мети необхідно вирішити такі *завдання*:

- дослідити наукові розробки вчених щодо кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом та визначити систему методів наукового пізнання її дослідження;
- схарактеризувати особливості історичного розвитку кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом за національним законодавством;
- здійснити аналіз зарубіжного досвіду кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом;
- визначити суть родового, видового й безпосереднього об'єктів кримінального правопорушення, передбаченого ст. 150-1 КК;
- проаналізувати ознаки об'єктивної сторони використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом;
- висвітлити ознаки суб'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 150-1 КК;
- розглянути особливості суб'єктивної сторони досліджуваного складу кримінального правопорушення;
- окреслити особливості кваліфікуючих та особливо кваліфікуючих ознак використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом;
- вивчити судову практику призначення покарань за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, на підставі чого сформулювати пропозиції щодо удосконалення санкцій досліджуваного кримінального правопорушення;
- розробити пропозиції щодо удосконалення законодавства про встановлення кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом.

Предметом дослідження є кримінальна відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом.

Методологія дослідження представлена системою філософських, загальнонаукових і спеціально-наукових методів наукового пізнання, зокрема при проведенні дослідження будуть використовуватися такі методи: *діалектичний* – дав змогу дослідити проблемні аспекти кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом шляхом вивчення діалектичного розвитку окремих положень кримінально-правової доктрини, їх суперечностей та єдності (усі розділи); *історико-правовий*, використання якого дозволило розкрити й деталізувати генезис кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, що в подальшому сприятиме з'ясуванню проблем наступності кримінального права (підрозділ 1.2); *логіко-граматичний*, на підставі якого, враховуючи правила формальної логіки та граматики (синтаксису), було досягнуто результативність щодо з'ясування змісту та сутності низки ключових кримінально-правових понять і термінів, пов'язаних з відповідальністю за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, а також щодо їх тлумачення (усі розділи); *системно-структурний*, що забезпечував розуміння специфіки конструювання складу використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, дозволить проаналізувати його ознаки, з'ясувати їх роль і значення (підрозділи 2.1-2.4, 3.1-3.2); *порівняльно-правовий*, використання якого забезпечило виявлення схожого та відмінного, загального та особливого, позитивного та негативного у кримінальному законодавстві України та законодавстві іноземних держав, в доктринальних положеннях щодо відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (підрозділ 1.3); *соціологічний*, який забезпечив об'єктивність, вираженість і значущість власних конкретно-соціологічних досліджень з метою виявлення детального соціального змісту та соціальної характеристики кримінально-правових явищ, що дасть змогу оцінити ефективність закону про кримінальну відповідальність й розробити пропозиції щодо його вдосконалення, підтвердити чи спростувати висновки, сформульовані у дисертації (усі розділи); *статистичний*, застосовування якого пов'язується зі встановленням статистичних даних про кількість учинених показників використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (усі розділи); *моделювання*, який безпосередньо вплинув на створення проектів змін і доповнень до чинного КК, а також допоміг при формулюванні пропозицій щодо удосконалення правозастосовчої практики (розділи 2, 3).

Емпіричну базу дослідження становлять узагальнені матеріали анкетування 180 працівників слідчих підрозділів Національної поліції України стосовно відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом; узагальнені результати вивчення 27 судових рішень, в тому числі – вироків судів у провадженнях про кримінальні правопорушення, передбачені ст. 150-1 КК за період 2015–2024 р.р.; систематизовані дані державної та

відомчої статистичної звітності щодо кількості зареєстрованих (облікованих) кримінальних правопорушень, передбачених ст. 150-1 КК за 2018 – 5 місяців 2025 р.р.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що за змістом розглянутих питань дисертація є одним із перших в Україні комплексних монографічних наукових досліджень кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Конкретний внесок дисертантки полягає у формулюванні пропозицій та рекомендацій щодо конкретизації змісту кримінального правопорушення, передбаченого ст. 150-1 КК, а також розробленні наукових положень, які мають новизну, а саме:

вперше:

- запропоновано під терміном «використання» розуміти цілеспрямовану діяльність винного із забезпечення утримання чи пред'явлення потерпілого в якості корисної для суб'єкта особи, яка своїм видом спонукає сторонніх осіб до безоплатної передачі йому грошей, речей, інших матеріальних цінностей;
- аргументовано необхідність визнання суб'єктом даного правопорушення фізичну осудну особу, яка досягла 14-річного віку і записана матір'ю або батьком дитини;
- висловлено пропозицію про визнання кваліфікуючою ознакою у ч. 2 ст. 150-1 КК спричинення шкоди здоров'ю малолітній дитині;
- обґрунтовано необхідність доповнення санкції ч. 1, 2 ст. 150-1 КК покаранням у вигляді пробаційного нагляду, а також визначено градацію покарання у вигляді позбавлення волі;

удосконалено:

- періодизацію генези використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом: 1) з найдавніших часів і до кінця XVIII ст., коли кримінально-правова охорона інтересів малолітніх кримінальним правом не забезпечувалася; 2) кінець XVIII ст. – початок XXI ст., який характеризувався бурхливим розвитком кримінального законодавства щодо охорони дітей та перших випадків встановлення відповідальності за використання малолітньої особи для заняття жебрацтвом; 3) 2001 р. – і до теперішнього часу, що характеризується прийняттям чинного КК, для додаткового посилення захисту волі, честі та гідності дитини в якому було включено норму, що передбачає відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом;
- пропозиції щодо визнання родовим об'єктом аналізованого правопорушення сукупність конституційних прав і свобод, спрямованих на забезпечення вільного розвитку малолітньої дитини; основним безпосереднім об'єктом тих суспільних відносин, що забезпечують нормальний фізичний та психічний розвиток малолітньої дитини, свободу від її використання в будь-якій формі асоціальної діяльності, а також розуміння предмету кримінального правопорушення у ст. 150-1 КК – грошей, речей та інших матеріальних цінностей, які малолітня дитина випрошує у сторонніх осіб; додатковим обов'язковим безпосереднім об'єктом – відносини, які гарантують належний освітній рівень малолітніх дітей, додатковим факультативним безпосереднім –

відносини в сфері охорони фізичного і психічного здоров'я, а також честь і гідність малолітньої дитини;

- положення щодо необхідності визнання суб'єктами кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 150-1 КК, близьких родичів, членів сім'ї або осіб, на яких покладено обов'язки щодо виховання потерпілої особи або піклування про неї;

набули подальшого розвитку:

- обґрунтування щодо наявності у кримінальному законодавстві зарубіжних країн діянь, які полягають у залученні дітей до сексуальної експлуатації, поширення серед них порнографічних предметів чи предметів, що пропагують культ насилля та жорстокості (Австралія, Німеччина, Республіка Сан-Марино, Франції, Швейцарії, США) за відсутності кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом;

- поняття «систематичності», яке означає, що суб'єкт кримінального правопорушення вчиняє окремі самотійні дії, що полягають у використанні малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, три і більше рази, які підтверджуються притягненням винних до адміністративної відповідальності;

- аргументація щодо необхідності встановлення факту обізнаності винної особи про малолітній вік потерпілого, при якому вина особи щодо малолітства потерпілого може характеризуватися прямим або непрямим умислом, а також необережністю у вигляді кримінальної протиправної недбалості. При цьому, для ч. 1 та ч. 2 ст. 150-1 КК слід визнавати наявність прямого умислу як обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони діяння, а для ч. 3 ст. 150-1 КК – змішаної (подвійної або складної) форми вини;

- положення щодо виключення ст. 150-1 КК із розділу III «Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи» з подальшим внесенням її до розділу V «Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина» як ст. 169-1 КК, що обумовлюється відповідністю об'єкта посягання аналізованого складу кримінального правопорушення тим суспільним відносинам, які стосуються охорони інших особистих прав і свобод особи.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції мають прикладний характер, сприятимуть подальшому вдосконаленню кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, використовуються та можуть бути використані у:

- *законотворчій сфері* – під час розроблення (опрацювання) законопроектів про внесення змін до КК в частині кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом;

- *практичній діяльності* – для правильної реалізації кримінального законодавства України в частині відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (акт Головного управління Національної поліції в Житомирській області від 20 травня 2025 року № 244/57);

- *освітньому процесі та науково-дослідній роботі* – під час викладання та вивчення навчальних дисциплін «Кримінальне право»,

«Кримінально-правова кваліфікація», «Кваліфікація окремих видів кримінальних правопорушень», «Особливості кваліфікації окремих видів кримінальних правопорушень», «Актуальні проблеми застосування кримінального законодавства», «Кримінальне право: доктринальні та практичні проблеми» (акт Національної академії внутрішніх справ від 3 жовтня 2024 року № 158-ОП, акт Національної академії внутрішніх справ від 3 жовтня 2024 року № 159-НД).

Апробація результатів дисертації. Основні положення, висновки та пропозиції, сформульовані в процесі дослідження, оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських і відомчих науково-практичних конференціях, а саме: «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід» (м. Тернопіль, 28 квітня 2023 р.); «Актуальні питання протидії булінгу у воєнний час. Хто мій безпечний друг у протидії булінгу?» (м. Київ, 04 травня 2023 р.); «Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції до Дня науки та 30-річчя Національної академії правових наук України» (м. Київ, 18 травня 2023 р.); «Актуальність та особливості наукових досліджень в умовах воєнного стану» (м. Київ, 23 травня 2023 р.); «Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення» (м. Київ, 2 листопада 2023 р.); «Актуальні проблеми кримінального права» (м. Київ, 23 листопада 2023 р., 28 листопада 2024 р.); «Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі заходи попередження злочинності» (м. Одеса, 24 листопада 2023 р.); «Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки» (м. Львів, 22-23 лютого 2024 р.); «Актуальні проблеми правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану» (м. Хмельницький, 14 березня 2024 р.); «Наукова спадщина професора В.Я. Тація і актуальні проблеми кримінального права» (м. Харків, 21 січня 2025 р.).

Особистий внесок здобувача. Теоретичні положення та практичні висновки, сформульовані й аргументовані в дисертації, пропозиції та рекомендації, що становлять наукові результати дисертації та її новизну й винесені на захист, отримані авторкою самостійно. У друкованій праці «Особливості суб'єктивної сторони використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом», опублікованій у співавторстві у науковому фаховому виданні «Вісник Асоціації кримінального права України», авторський внесок автора дисертації становить 75 % (продукування ідей щодо розуміння ознак суб'єктивної сторони діяння, що досліджується). З метою обґрунтування окремих положень дослідження використано праці інших учених, на які зроблено посилання.

Публікації. Основні положення та висновки дослідження, сформульовані в дисертації, відображено в 15 наукових публікаціях, серед яких чотири статті – у наукових фахових виданнях України, визначених МОН України як фахові з юридичних наук, одинадцять тез доповідей, які оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських і міжвідомчих науково-практичних конференціях, а саме:

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Поштаренко І.В. Історичний аналіз кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. *Південноукраїнський правничий часопис*, 2023. № 2. С. 60–64. DOI <https://doi.org/10.32850/sulj.2023.2.9>
2. Поштаренко І.В. Особливості об'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 150-1 Кримінального кодексу України. *Вісник асоціації кримінального права*. Випуск 1 (21) / 2024. С. 135–150. DOI <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2024.21.306241>
3. Поштаренко І.В. Ознаки об'єктивної сторони використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (ст. 150-1 Кримінального кодексу України). *Науковий вісник Київського інституту Національної гвардії України*. Київ: КІ НГУ. 2024. № 1 (4). С. 93–98. DOI 10.59226/2786-6920.1.2024.93-98
4. Поштаренко І.В., Кравчук Т.І. Особливості суб'єктивної сторони використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. *Вісник Асоціації кримінального права України*, 2025. Вип. 1 (23). С. 231 – 243.
які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:
5. Поштаренко І.В. Генезис кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід* : зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 28 квіт. 2023 р.). Тернопіль: ЗУНУ. 2023. С. 299–301.
6. Поштаренко І.В. Воля, честь та гідність особи як об'єкт кримінального правопорушення, передбаченого ст. 150-1 Кримінального кодексу України. *Актуальні питання протидії булінгу у воєнний час. Хто мій безпечний друг у протидії булінгу?* [Текст] : матеріали II Всеукр. форуму (Київ, 4 трав. 2023 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. С. 61–65.
7. Поштаренко І.В. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом у законодавстві зарубіжних країн. *Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених*: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. до Дня науки та 30-річчя Національної академії правових наук України (Київ, 18 трав. 2023 р.). Одеса : Юридика, 2023. С. 1033–1035.
8. Поштаренко І.В. Початкові етапи процесу криміналізації використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. *Актуальність та особливості наукових досліджень в умовах воєнного стану*: зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. з нагоди відзначення Дня науки – 2023 в Україні (Київ, 23 трав. 2023 р.). Київ : ДНДІ МВС України. 2023. С. 81–83.
9. Поштаренко І.В., Кононович О.С. До розуміння поняття «систематичність» у нормах Кримінального кодексу України. *Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення* : матеріали міжвідом. наук.-практ. круглого столу (Київ, 2 листоп. 2023 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. С. 92–94.
10. Поштаренко І.В. Обов'язкові ознаки об'єктивної сторони використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. *Актуальні проблеми кримінального права* : матеріали XIV Всеукр. наук. - теорет. конф., присвяч.

пам'яті проф. П.П. Михайленка (Київ, 23 листоп. 2023 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. С. 178–181.

11. Поштаренко І.В., Кононович О.С. Малолітня дитина як потерпілий у складі кримінального правопорушення, передбаченого ст. 150-1 Кримінального кодексу України. *Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі заходи попередження злочинності*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 24 лист. 2023 р.). Одеса : ОДУВС, 2023. С. 177–179.

12. Поштаренко І.В. Малолітня дитина як потерпілий у ст. 150-1 Кримінального кодексу України. *Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки* : зб. тез Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 22–23 лют. 2024 р.). Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2024. С. 753–757.

13. Поштаренко І.В. Факультативні ознаки об'єктивної сторони використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. *Актуальні проблеми правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану* : тези II Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 14 берез. 2024 р.). Хмельницький : НАДПСУ, 2024. С. 399–402.

14. Поштаренко І.В. Вік як ознака суб'єкта у ст. 150-1 Кримінального кодексу України. *Актуальні проблеми кримінального права* : матеріали XV Всеукр. наук.-теорет. конф., присвяч. пам'яті проф. П.П. Михайленка (Київ, 28 листоп. 2024 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2024. С. 406–408.

15. Поштаренко І.В. Аналіз деяких кваліфікуючих ознак використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом : *Наукова спадщина професора В.Я. Тація і актуальні проблеми кримінального права*: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 21 січ. 2025 р.). Харків : Право. 2025. С. 302–304.

Характеристика особистості здобувача. Поштаренко Інна Валеріївна, 1981 року народження, освіта вища юридична, у 2012 р. закінчила Національну академію внутрішніх справ за спеціальністю «Право» (диплом магістра). З вересня 2021 р. по листопад 2024 р. – викладач кафедри кримінального права НАВС. З листопада 2024 р. по теперішній час – старший викладач кафедри кримінального права НАВС. З квітня 2023 р. по теперішній час – здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії кафедри кримінального права НАВС.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. Дисертація оформлена згідно з вимогами МОН України.

Структура дисертації відповідає меті, завданням, предмету дослідження і вимогам Міністерства освіти і науки України та складається із вступу, трьох розділів, які містять десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Кримінальна відповідальність за самовільне залишення військової частини або місця служби є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 – Право.

УХВАЛЕНО:

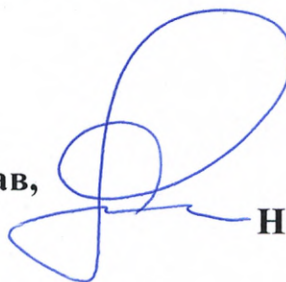
1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Поштаренко Інни Валеріївни на тему «Кримінальна відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Поштаренко Інни Валеріївни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами й доповненнями), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами й доповненнями) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами й доповненнями).

3. Рекомендувати дисертацію Поштаренко Інни Валеріївни на тему «Кримінальна відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 17, проти – немає, таких, що утримались – немає.

Головуючий -
доцент кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Наталія СИМОНЕНКО